

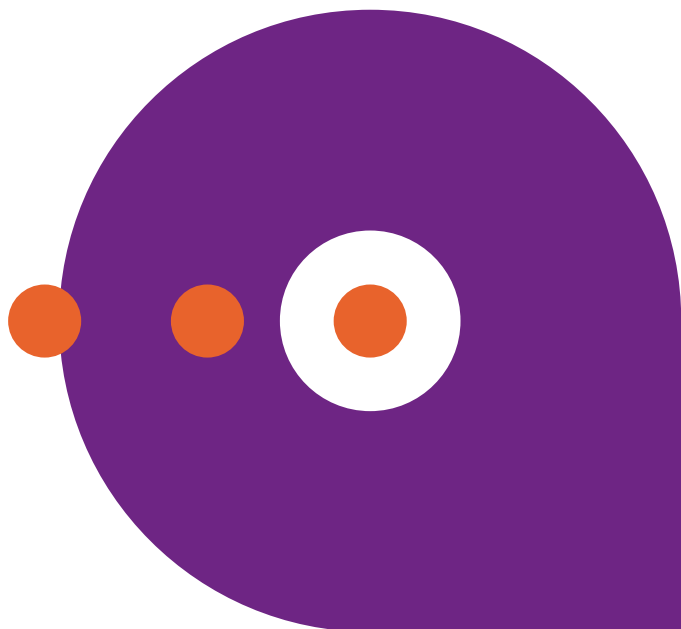
EUROPÆISKE BORGERPANEL

OM RETFÆRDIGHED MELLEM GENERATIONERNE

Informationssæt

Indhold

1. PROCEDUREN	
Hvad er EU-borgerpaneler?	4
Hvordan kommer dette EU-borgerpanel om retfærdighed mellem generationerne til at fungere?	4
2. OPGAVEN	
Hvad skal jeg arbejde med?	6
Din rolle	6
3. EMNET	
Hvad skal jeg vide om retfærdighed mellem generationer?	8
Hvilke aspekter dækker det?	8
Hvad kan strategien for retfærdighed mellem generationerne omfatte?	9
<i>Bedre regeringsførelse og demokratisk deltagelse</i>	9
<i>Sammen om at tackle langsigtede udfordringer</i>	10
<i>Beskyttelse af mennesker og opbygning af stærkere fællesskaber</i>	10
Eksempler på retfærdighed mellem generationerne i EU	11
Hvad nu hvis ... du kunne forestille dig, hvordan en retfærdig fremtid for alle generationer ser ud?	13
4. YDERLIGERE ressourcer	14

Indledning

Hjertelig velkommen til EU-borgerpanelet om retfærdighed mellem generationerne. Tak, fordi du vil være med. Vi håber, at du vil finde denne oplevelse sjov, inspirerende og meningsfuld! Ved at acceptere Kommissionens invitation tager du del i en særlig rejse. Siden 2021 har 1 800 personer fra hele Europa deltaget i lignende EU-borgerpaneler. De har delt deres synspunkter og været med til at forme EU's politikker. Nu er det din tur!

Du er en af 150 tilfældigt udvalgte borgere fra alle 27 medlemsstater i Den Europæiske Union (EU). Sammen afspejler I EU's mangfoldighed. I de kommende måneder vil I arbejde på at komme med anbefalinger til centrale aspekter af **strategien for retfærdighed mellem generationerne**, som Kommissionen i øjeblikket arbejder på. I vil få tid til at lytte, lære og udveksle idéer med andre borgere for at udarbejde jeres forslag til Kommissionen. Vi vil gøre vores bedste for at sikre, at du føler dig velkommen og støttet gennem hele processen. Vi kan ikke vente med at komme i gang sammen med dig.

HVEM ORGANISERER DETTE PANEL?

EU-borgerpanelet om en ny strategi for retfærdighed mellem generationerne er organiseret af **Europa-Kommissionen** (Kommissionen).

Kommissionen er den EU-institution, der foreslår nye love og sikrer, at eksisterende love overholdes. Den varetager det daglige arbejde i EU – såsom drift af programmer og forvaltning af budgettet. Den arbejder for at forbedre livet i Europa på områder som handel, miljø og fair konkurrence.

Lige nu er Kommissionen ved at udarbejde en ny strategi, for at sikre at politikkerne er retfærdige for alle generationer – unge, ældre og fremtidige generationer. Inden Kommissionen fremlægger strategien i første halvår af 2026, ønsker den at høre fra folk i hele Europa. Ved at samle perspektiver fra borgere fra alle samfundslag og alle EU's medlemsstater vil dette panel

sikre, at anbefalingerne afspejler EU-borgernes synspunkter og præferencer. Din deltagelse i dette borgerpanel er et vigtigt bidrag til at identificere områder, hvor en indsats på europæisk plan vil være nødvendig og mest gavnlig. Dine anbefalinger og forslag vil bidrage til udformningen af strategien, der har til formål at styrke kommunikationen mellem generationerne og sikre, at nuværende og kommende generationers interesser respekteres i vores politik og beslutningstagning.

Dette "informationssæt" vil hjælpe dig trin for trin. Det er delt op i tre dele samt et bilag med yderligere ressourcer.

1. **PROCEDUREN:**
HVAD ER EU-BORGERPANELER? 4
2. **OPGAVEN:**
HVAD SKAL JEG ARBEJDE MED? 6
3. **EMNET:**
HVAD SKAL JEG VIDE OM
RETFÆRDIGHED MELLER
GENERATIONER? 8

1/ Processen

Hvad er EU-borgerpaneler?

EU-borgerpanelerne samler tilfældigt udvalgte personer fra alle 27 medlemsstater for at drøfte kommende initiativer, der er vigtige for EU's fremtid. Nu rettes fokus mod dig – og mod at sikre retfærdighed mellem generationerne. Du er sammen med 149 andre borgere udvalgt på tværs af alle medlemsstater for at afspejle EU-borgernes mangfoldighed – f.eks. med hensyn til alder, køn eller nationalitet. Hver tredje paneldeltager vil være under 29 år. Dette vil sikre, at der reelt finder drøftelser sted mellem generationerne. Sammen vil I udgøre EU-borgerpanelet om retfærdighed mellem generationerne.

Borgerpaneler på europæisk plan blev for første gang oprettet under konferencen om Europas fremtid i 2021-2022. Konferencen viste, hvor værdifulde borgernes input kan være, og de 800 tilfældigt udvalgte borgere efterspurgte flere måder at blive inddraget i EU's beslutningstagning på. Som reaktion herpå gjorde Kommissionens formand Ursula von der Leyen borgerpaneler til en fast del af den europæiske politikudformning.

Siden da har borgerne arbejdet med emner som [madspild](#), [udformning af virtuelle verdener](#), [fremme af læringsmobilitet](#), [energieffektivitet](#), [bekæmpelse af had i samfundet](#) og [EU's langsigtede budget](#).

HVORDAN KOMMER DETTE EU-BORGERPANEL OM RETFÆRDIGHED MELLEM GENERATIONERNE TIL AT FUNGERE?

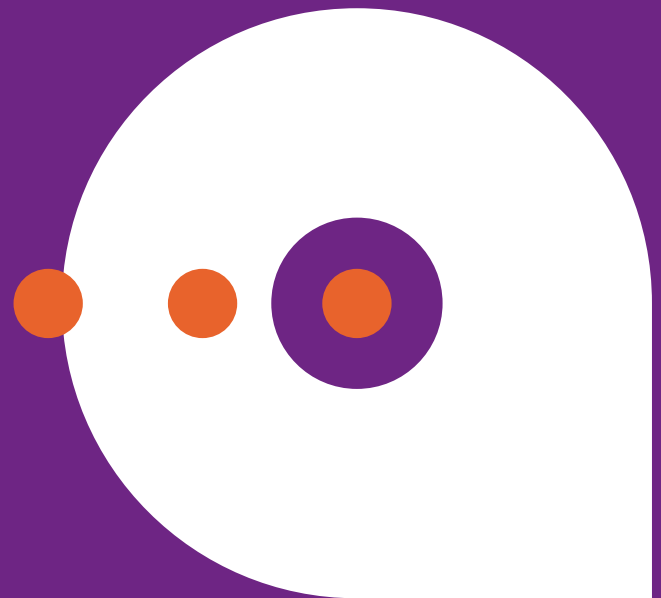
I kommer til at arbejde i **små grupper** (ca. 12 personer i hver) og i **større sessioner**, hvor alle samles (kaldet "plenarmøder"). I de små grupper vil I udforske emnet mere indgående, udveksle synspunkter og udarbejde idéer til de endelige anbefalinger. På plenarmøderne vil I kunne dele jeres tanker, lytte til hinanden og til eksperter samt give feedback på idéer fra andre grupper. Ved processens afslutning vil anbefalingerne blive vedtaget af hele panelet.

Du vil kunne tale det EU-sprog, du er mest fortrolig med, da **professionelle tolke** vil sikre, at alle forstår hinanden på alle 24 officielle EU-sprog.

Du vil også få støtte fra:

- **Ekspert** fra **"Vidensudvalget"**, som vil kunne besvare dine spørgsmål, forklare emnet og give baggrundsviden – både om retfærdighed mellem generationerne og om EU. Du vil også udveksle synspunkter med repræsentanter for civilsamfundet, EU-institutionerne og den akademiske verden.
- **Facilitatorer**, som hjælper til med at få de små gruppesessioner til at forløbe gnidningsløst og sikrer, at alle får mulighed for at blive hørt.
- **Kommissionens medarbejdere**, som vil lytte til jeres drøftelser og tage jeres input i betragtning som led i arbejdet med strategien for retfærdighed mellem generationerne.

Nogle **observatører** – såsom akademiske forskere – vil muligvis følge jeres møder, men vil ikke deltage i drøftelserne. **Journalister og medier** kan også bede om at interviewe deltagerne for at dele deres erfaringer med den brede offentlighed, men det er frivilligt, og du behøver ikke at deltage i et interview, hvis du ikke ønsker det.

Du vil mødes med de andre deltagere tre gange: to gange fysisk i Bruxelles og én gang online.

- **Møde 1**
12.-14. september 2025 (i Bruxelles)
- **Møde 2**
17.-19. oktober 2025
(online via et videokonferenceværktøj)
- **Møde 3**
14.-16. november 2025 (i Bruxelles)

Respekter tidsplanen for møderne, og sørg for at være til stede ved hver session. Hvis du har praktiske problemer, vil vores supportteam hjælpe. Hvis du har medicinske behov, skal du give os besked – der vil være adgang til hjælp på stedet eller via din hotelreception. Hvis du har særlig behov i forhold til tilgængelighed, kan du anmode om at medbringe en **ledsager** til at hjælpe dig under panelet. Hvis du er mindreårig, skal du møde op i selskab med en ledsager. Det er dog kun de tilfældigt udvalgte borgere, der kan deltage i paneldiskussionerne. Ledsgere er velkomne til at deltage som observatører og deltage i sociale arrangementer.

Hver aften (torsdag, fredag, lørdag) arrangerer vi uformelle **sociale arrangementer** som middage eller receptioner. Dette vil være en fantastisk mulighed for at møde andre deltagere fra dit hjemland og fra hele EU. Deltagelse er frivillig, men vi opfordrer dig til at deltage! Hvis du har brug for hjælp, har spørgsmål eller bemærker noget, der er uhenigtsmæssigt, så tøv ikke med at tale med **inklusionsmedarbejderen**.

Ud over panelet afholder vi også en **onlinedebat på medborgerplatformen**, hvor alle EU-borgere kan dele deres tanker om retfærdighed mellem generationerne. Du er velkommen til at invitere din familie, dine venner og kolleger til at deltage i denne samtale og dele deres perspektiver online.

Du er også velkommen til at dele din oplevelse i panelet på de sociale medier. Sørg blot for ikke at dele andre deltageres personlige oplysninger eller synspunkter, og respekter venligst alles privatliv.

2 / Opgaven

Hvad skal jeg arbejde med?

I første halvdel af 2026 vil Kommissionen vedtage en strategi for retfærdighed mellem generationerne.

EU har allerede arbejdet på flere initiativer for at bringe forskellige generationer sammen og for at sikre, at dets beslutninger er retfærdige og imødekommer behovene hos forskellige generationer. I 2007 havde meddelelsen [om fremme af solidaritet mellem generationerne](#) fokus på familierpolitik. I 2012 var det [europæiske år for aktiv aldring og solidaritet mellem generationerne](#). Nyere initiativer omfatter bl.a. [EU-ungdomsstrategien for 2019-2027](#), grønbogen fra 2021 om [aldring – fremme af solidaritet og ansvar mellem generationerne](#) og meddelelsen fra 2023 ["De demografiske ændringer i Europa: værktøjer til videre handling"](#). EU anvender også værktøjer som [EU's ungdomsdialog](#), [EU Children's Participation Platform](#) og [EU-borgerpaneler](#) til at støtte dialog både inden for og mellem forskellige generationer.

Det har i nogen tid været et vigtigt aspekt af EU's politikudformning at tænke på fremtiden. Hvert år offentliggør Kommissionen en strategisk fremsynsrapport for at støtte den langsigtede planlægning og hjælpe beslutningstagere med at overveje de potentielle konsekvenser af nutidens valg for fremtidige generationer.

De politiske retningslinjer for 2024–2029, en femårig strategisk plan udarbejdet af formanden for Kommissionen, fastslår, at de beslutninger, der træffes i dag, ikke må skade fremtidige generationer, og at der skal opnås større solidaritet og engagement mellem mennesker i forskellige aldre. For at sikre dette har kommissær Glenn Micallef fået til opgave at udvikle en strategi for retfærdighed mellem generationerne, for at kortlægge hvordan vi kan styrke kommunikationen mellem generationerne og sikre, at nuværende og fremtidige generationers interesser respekteres i vores politiske og lovgivningsmæssige arbejde.

Kommissionens strategi for retfærdighed mellem generationerne vil være den første af sin art på EU-plan. Den er i overensstemmelse med de globale bestræbelser på at anlægge en langsigtet tilgang til planlægning og politikker. I september 2024 vedtog verdens ledere [pagten for fremtiden](#), som omfatter forpligtelser til at beskytte fremtidige generationers behov og sikre, at beslutninger træffes med deres interesser for øje.

Strategien for retfærdighed mellem generationerne vil ikke være en lov. Den vil formelt være en meddelelse, som er et officielt EU-dokument, der skitserer hensigter, planlagte politikker og prioriteter. Det vil være et politisk dokument, der forklarer, hvorfor retfærdighed mellem generationerne er vigtig, hvilke foranstaltninger der er nødvendige og mulige på europæisk plan, og hvordan dette perspektiv kan indarbejdes i vores politik og beslutningstagning. Målet er et mere retfærdigt Europa for alle – nu og i fremtiden.

DIN ROLLE

Din rolle som medlem af panelet er at dele dine tanker og synspunkter om retfærdighed mellem generationerne og at bidrage til at udforme et sæt anbefalinger, der vil blive sendt til Kommissionen. Forberedelserne til at lægge grunden til strategien er fra starten blevet udformet med henblik på at være inkluderende og deltagelsesbaserede. En bred vifte af interessenter, fra internationale organisationer til politiske beslutningstagere, eksperter, civilsamfundet og borgere, har indtil videre været involveret. Sammen har de udforsket betydningen af retfærdighed mellem generationer, identificeret relaterede problemstillinger og forestillet sig, hvordan en mere retfærdig fremtid for alle kunne se ud.

Du kan læse mere om den inkluderende og deltagelsesbaserede samskabelsesproces [her](#), og om den første viden, der er indsamlet i den tidlige fase af processen, [her](#). Som medlem af borgerpanelet vil du kunne bygge videre på dette arbejde og samtidig bidrage med dine egne idéer og udforske nye områder, som du mener fortjener opmærksomhed.

Desuden vil du hjælpe med at udforske følgende centrale spørgsmål:

Hvad skal vi gøre i dag for at gøre Den Europæiske Union retfærdig for alle nuværende og fremtidige generationer?

Du vil se på dette spørgsmål fra to vigtige vinkler:

1. Hvordan kan vi sikre, at de beslutninger, der træffes i dag, ikke skader fremtidige generationer, samtidig med at både nuværende og fremtidige generationers interesser respekteres?

2. Hvordan kan vi styrke kommunikationen, solidariteten og samarbejdet mellem generationerne?

Du vil udforske disse spørgsmål sammen med de øvrige medlemmer af panelet med støtte fra eksperter og facilitatorer under tre sessioner:

SESSION 1: I vil lære mere om emnet og sammen reflektere over, hvordan et retfærdigt Europa bør se ud. I vil reflektere over forskellige visioner og identificere de skridt, der er nødvendige for at gøre dem til virkelighed.

SESSION 2: I vil begynde at arbejde på forslag til at forme indholdet af strategien. I vil høre fra eksperter, forskere og kreative tænkere og derefter arbejde i grupper for at udvikle specifikke idéer og forslag.

SESSION 3: I vil finpudse jeres idéer og forslag. I sidste ende vil disse blive til de endelige anbefalinger, der vil blive sendt til Kommissionen. Der vil blive stemt om anbefalingerne, og de vil blive vedtaget ved afslutningen af denne sidste session.

Ved panelets afslutning vil jeres fælles vision, prioriteter og anbefalinger indgå i de igangværende overvejelser om udarbejdelsen af strategien for retfærdighed mellem generationerne. Kommissionen vil også offentliggøre en endelig rapport fra dette EU-borgerpanel, herunder de anbefalinger, som panelet har vedtaget (f.eks. kan rapporten fra det seneste borgerpanel "On a new European budget fit for our ambitions findes [her](#)).

3 / Emnet

Hvad skal jeg vide om retfærdighed mellem generationer?

Hvis vi skal håndtere nutidens store udfordringer – såsom klimaændringer, demografiske forandringer, ulighed eller global ustabilitet – er vi nødt til at gentænke, hvordan vi lever og træffer beslutninger som samfund. Denne udvikling skaber politiske spændinger og konflikter – men den giver også EU mulighed for at handle proaktivt og rettidigt. Dette har gjort det mere presserende end nogensinde at tænke på retfærdighed på tværs af generationer. Vi har brug for en ny vej frem, der omfatter alle: unge, ældre generationer og dem, der endnu ikke er født.

En af opgaverne for dette borgerpanel er at definere, hvad retfærdighed mellem generationerne betyder ud fra deltagernes perspektiv, og at omsætte dette til et sæt konkrete anbefalinger. For eksempel kan dette på baggrund af eksisterende akademiske og praktiske perspektiver indebære at fremme samarbejde mellem generationerne og tilskynde til en fremadskuende tilgang. Det kan omfatte at tage hensyn til menneskers og lokalsamfunds sociale, økonomiske, miljømæssige og kulturelle velfærd i forbindelse med beslutningstagning, både nu og i fremtiden, og at lægge større vægt på langsigtede overvejelser i kombination med kortsigtede behov.

Denne tilgang handler ikke om at finde én perfekt fremtid. I stedet anerkender man, at forskellige mennesker og generationer har forskellige behov, ønsker og forventninger – og at de alle bør have indflydelse på udformningen af deres fremtid. Målet er at opbygge et samfund, hvor alle nuværende generationers behov opfyldes, uden at det går ud over fremtidige generationers

mulighed for at opfylde deres egne, således at én generations fremskridt ikke sker på bekostning af en anden.

Retfærdighed mellem generationerne understøtter også centrale EU-principper såsom lige muligheder, social beskyttelse, god sundhedspleje og adgang til grundlæggende tjenester. Det kan bidrage til at bekæmpe fattigdom og diskrimination på nye måder: ikke ved at antage, at alder alene gør folk sårbare, men ved at se på hver enkelt persons samlede situation.

Denne tankegang kan bidrage til et mere modstandsdygtigt og inkluderende europæisk samfund. Den tilskynder til, at politikker tager højde for, hvordan menneskers liv udvikler sig over tid, og hvordan kortsigtede valg kan få langsigtede konsekvenser. Retfærdighed mellem generationerne handler om at skabe en retfærdig og bæredygtig fremtid – sammen.

HVILKE ASPEKTER DÆKKER DET?

Med input fra interessenter og eksperter har Kommissionen identificeret tre centrale områder, hvor retfærdighed mellem generationerne kan bidrage til at forme Europas fremtid:

1. Bedre regeringsførelse og demokratisk deltagelse

Der er behov for at styrke systemer og institutioner for bedre at tage hensyn til langsigtede perspektiver. Dette kan betyde, at der tages hensyn til både nuværende og kommende generationers interesser i politiske beslutningsprocesser og demokratiske processer. Politiske beslutninger er ofte reaktioner på presserende kortsigtede behov, hvilket kan gøre det vanskeligere altid at give udfordringer, der udvikler sig langsomt over tid, opmærksomhed.

2. Sammen om at tackle langsigtede udfordringer

Spørgsmål som klimaændringer, forurening, demografiske ændringer, retfærdig adgang til boliger, fremtidsorienteret uddannelse og mangel på innovation påvirker alle generationer. Håndteringen af disse langsigtede udfordringer kan medføre varige fordele for fremtidige generationer. Ved at arbejde sammen på tværs af aldersgrupper kan vi bidrage til mere afbalancerede og bæredygtige løsninger med et mere langsigtet perspektiv.

3. Beskyttelse af mennesker og opbygning af stærkere fællesskaber

Når generationerne går sammen, er vi bedre i stand til at støtte dem, der har behov for det, nu og i fremtiden, ved at forbedre adgangen til sundhedspleje, omsorgstjenester og væsentlige ressourcer, samtidig med at vi bidrager til sociale systemer, der er mere modstandsdygtige over for forandringer og fremtidige udfordringer.

HVAD KAN STRATEGIEN FOR RETFÆRDIGHED MELLEM GENERATIONERNE OMFATTE?

BEDRE REGERINGSFØRELSE OG DEMOKRATISK DELTAGELSE

Den offentlige politik bør tage hensyn til både nutiden og fremtiden og se ud over det, vi står over for nu, for at beskytte kommende generationers velfærd. EU har allerede værktøjer, der kan understøtte foranstaltninger med et langsigtet perspektiv og fokus på retfærdighed mellem generationerne.

Langsigtet tænkning kræver, at mennesker inddrages i udformningen af beslutninger. I et demokrati skal alle, der er berørt af beslutninger, høres. Men politikker afspejler ofte ikke alle aldersgruppers synspunkter, herunder yngre mennesker og dem, der endnu ikke er født.

Fastsættelse af klare mål og tildeling af de nødvendige ressourcer er også afgørende for retfærdige og fremadskuende beslutninger. EU stræber efter at forbedre den sociale, miljømæssige og kulturelle velfærd, ikke kun den økonomiske vækst. Der undersøges nye måder at måle fremskridt på, f.eks. rammer der fokuserer på inklusiv og bæredygtig trivsel, for at sikre at både nuværende og kommende generationer kan leve godt.

SAMMEN OM AT TACKLE LANGSIGTEDE UDFORDRINGER

Klimaændringer, tab af biodiversitet og forurening truer fremtidige generationers ret til et rent, sundt og bæredygtigt miljø. Det er afgørende at handle nu. Dette omfatter nøje overvejelse af langsigtede risici og sikring af, at vi arbejder inden for planetens grænser. EU's love og strategier, såsom forordningen om naturgenopretning og den europæiske klimalov, omfatter allerede retfærdighed mellem generationerne.

Selv før miljø- og klimakrisen blev del af diskussionen om retfærdighed mellem generationerne, blev retfærdige niveauer af offentlig gæld mellem generationerne debatteret. Regeringer har trods alt haft gæld, så længe der har eksisteret nationalstater, og en sådan gæld vil sandsynligvis bestå, så længe der findes nationalstater. Dette tilsyneladende tørre emne har altid været relevant for retfærdighed mellem generationerne.

Teknologi driver fremskridt, men medfører også risici. Store trusler – fra atomvåben til klimakatastrofer – viser behovet for innovation, der beskytter planeten, mennesker og fælles værdier. EU anvender to centrale principper, der balancerer innovation med beskyttelse af fremtidige generationer: forsigtighedsprincippet (for at forebygge alvorlig skade) og innovationsprincippet (for at støtte nye idéer).

Finanskrisen i 2008, covid-19-pandemien og andre globale ændringer såsom aldrende befolkninger og klimaændringer har givet anledning til bekymring med hensyn til retfærdighed for unge og fremtidige generationer. Disse bekymringer omfatter de offentlige finansers bæredygtighed, social mobilitet og lige adgang til væsentlige tjenester såsom sundhedspleje, pensioner, uddannelse og social sikring. Ungdomsbeskæftigelse, fleksible pensionsmønstre og boliger til overkommelige priser er almindelige bekymringer i hele EU.

BESKYTTELSE AF MENNESKER OG OPBYGNING AF STÆRKERE FÆLLESSKABER

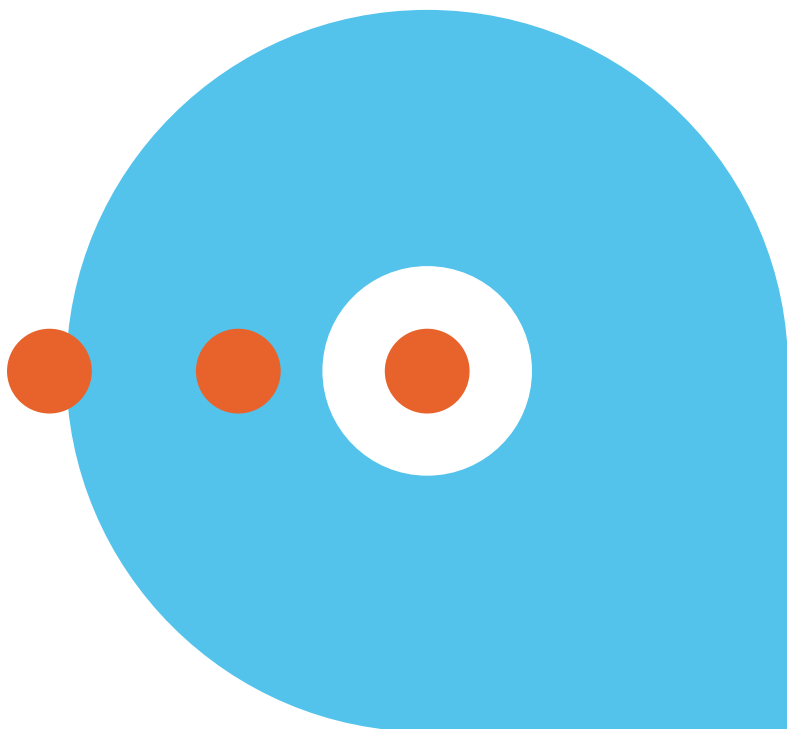
Emner, der drøftes i forbindelse med retfærdighed mellem generationerne, omfatter sundhed, pleje, sikkerhed, digital inklusion og adgang til tjenester. Ved at planlægge gennem hele livet og tænke fremad kan vi skabe løsninger, der tager hensyn til alles behov.

Beredskab og sikkerhed er presserende prioriteter på grund af geopolitiske risici. Håndtering af sikkerhedsudfordringer er af afgørende betydning for at sikre stabilitet og beskytte borgerne. Det er vigtigt at anerkende, at fred fortsat er en grundlæggende forudsætning for menneskers trivsel og samfundets udvikling på lang sigt. Kun i fredelige miljøer kan mennesker fuldt ud opfylde deres potentiale, hvilket er en faktor med varige konsekvenser for fremtidige generationers livskvalitet og muligheder. Tænkning på tværs af generationerne kan yderligere mindske risiciene for sårbare grupper og forbedre modstandsdygtigheden på lang sigt.

Både sundhedsvæsen og plejesystemer står over for store udfordringer. Folk lever længere, og udgifterne til pleje stiger. Disse ændringer kan forstærke ulighederne. Langsigtet tænkning og tillid til institutioner er afgørende for at sikre lige adgang og sundhedsydelser, der opfylder alles behov i dag og i fremtiden.

Social samhørighed forbinder generationer og opbygger stærkere fællesskaber ved at fremme gensidig støtte, fælles værdier og samarbejde på tværs af aldersgrupper. Når mennesker i forskellige aldre og med forskellig baggrund mødes – gennem mentorordninger, fællesskabsprogrammer eller fælles projekter – udveksler de viden og færdigheder og forener tradition med innovation og beriger dermed den kollektive trivsel. Det hjælper med at forebygge eksklusion og styrker modstandsdygtigheden. Sådanne tilgange kan bidrage til at bekæmpe aldersdiskrimination, forbedre mobiliteten mellem generationer og revitalisere sektorer som landbruget.

Den europæiske søjle for sociale rettigheder omfatter adgang til grundlæggende tjenester såsom transport, energi og finans. Disse tjenester skal være af høj kvalitet, tilgængelige, økonomisk overkommelige og tilgængelige lokalt. Behovene kan variere mellem byområder og landdistrikter, og de beslutninger, der træffes i dag, vil påvirke, hvordan disse tjenester udvikler sig i fremtiden. Derfor er langsigtet planlægning afgørende.

EKSEMPLER PÅ RETFÆRDIGHED MELLEM GENERATIONERNE I EU

Siden sin oprettelse har Den Europæiske Union været tænkt som et langsigtet projekt med det formål at sikre fred samt velfærd og velstand for sine borgere – i dag og for kommende generationer. Solidaritet og samarbejde mellem generationer har været grundlæggende for denne vision, som fremhævet i Schumanerklæringen, der understregede opbygningen af Den Europæiske Union på grundlag af resultater, der skaber en "de facto-solidaritet". Artikel 3, stk. 3, i traktaten om Den Europæiske Union og chartret om grundlæggende rettigheder henviser begge til ansvar over for kommende generationer og understreger det europæiske projekts fremadskuende karakter.

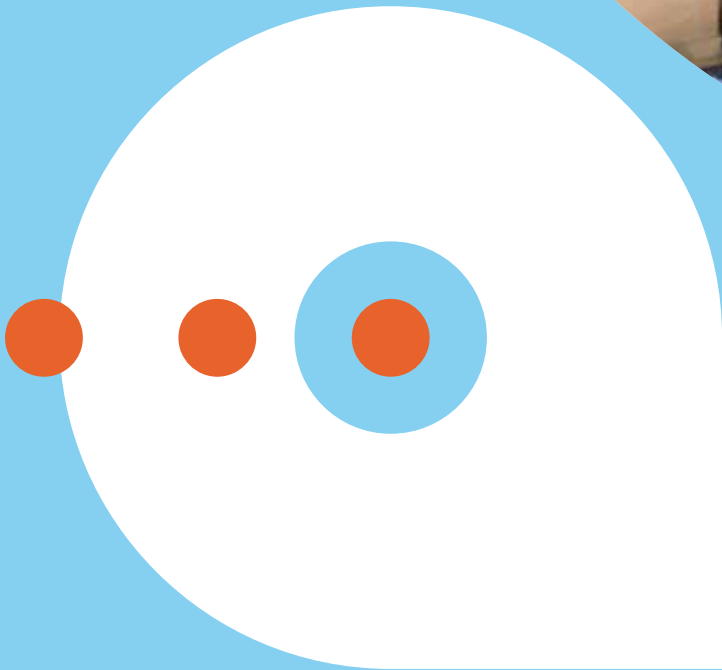
I og uden for Den Europæiske Union er der flere positive eksempler, hvor lokalsamfund har håndteret spørgsmålet om retfærdighed mellem generationerne på nye og kreative måder. Nedenfor præsenterer vi en liste over sådanne eksempler, der kan hjælpe medlemmerne af borgerpanelet med at forestille sig, hvordan et retfærdigt intergenerationelt perspektiv kan se ud i praksis.

TÜBINGEN

I den tyske by Tübingen satte et kommunalt teater et skuespil op, der omhandlede farene ved at tænke kortsigtet og glemme fremtiden. For at hjælpe publikum med at forstå, at mange vil leve længe efter dem, var nogle af pladserne i salen reserveret til fremtidige generationer. Disse pladser var forsynet med navne og fødselsdatoer, og publikum blev bedt om at lade dem stå tomme. Denne stærke gestus tjente som en tydelig påmindelse om, at de beslutninger, vi træffer i dag, har varige konsekvenser langt ud i fremtiden.

AMSTERDAM

Tilbage i slutningen af 1990'erne gennemgik et kvarter i Amsterdam store forandringer, da mange tyrkiske og marokkanske indvandrere flyttede ind og bragte nye kulturer, butikker og moskeer med sig. Samtidig flyttede mange hollandske familier ud og efterlod ældre hollandske beboere, der begyndte at føle sig som fremmede i deres eget område. Der var ingen direkte konflikt, men folk holdt sig for sig selv, og der opstod en voksende følelse af spændinger og afstand. Dette ændrede sig, da Amsterdams historiske museum igangsatte et historiefortællingsprojekt for at indsamle minder fra hollændere, der havde boet mange år i området. Med tiden deltog indvandrere også i projektet og delte historier, ikke kun om Amsterdam, men også om de små landsbyer, de kom fra. Disse historier vandt genklang hos folk, og det viste sig, at deres fortid på landet ikke var så forskellig fra de hollandske beboeres bedsteforældres. Projektet er et godt eksempel på, hvordan reel forandring kan opstå ved blot at lytte til hinanden, og hvordan uventede partnere, som et museum, kan hjælpe med at forene et samfund ved at fremkalde og dele kollektive minder for at skabe intergenerationelle og interkulturelle forbindelser.

ZARAGOZA

Projektet Door Breakers i Zaragoza er endnu et eksempel på retfærdighed mellem generationerne i praksis. I modsætning til projektet i Amsterdam fokuserer det på de yngre generationers interesser og behov. Dette initiativ giver unge i alderen 16 til 21 år mulighed for at blive aktive rådgivere for byens kommunale museer. Ved at inddrage unge direkte i beslutningsprocessen og lade dem vælge, hvad der skal udstilles, og hvordan man når ud til det bredere samfund og museumsbesøgende, sikrer projektet, at museerne også afspejler de yngre borgeres interesser, kreativitet og behov. De unge rådgivere foreslår forbedringer, designer aktiviteter og hjælper med at udforme strategier for at tiltrække og engagere deres jævnaldrende, hvilket gør kulturen mere tilgængelig og relevant for nye generationer. Desuden gør projektet unge til en reel del af deres samfunds kulturliv, idet det anerkender, at nutidens unge vil arve kulturinstitutioner, og opfordrer dem til at tage ansvar for at bevare og forny kulturarven.

MALMØ

Transformationen af Varvsstaden i Malmø er endnu et overbevisende eksempel på retfærdighed mellem generationerne. Dette innovative byudviklingsprojekt fokuserer ikke kun på at puste nyt liv i et historisk område, men også på at sikre en bæredygtig fremtid for mennesker i alle aldre, herunder dem, der endnu ikke er født. Ved at bevare og genanvende eksisterende bygninger og materialer minimerer Varvsstaden-projektet affald og reducerer CO2-udledninger, hvilket efterlader et mindre miljøaftryk til fremtidige generationer.

Initiativet omfatter en "materialebank", som katalogiserer materialer fra nedrevne bygninger med henblik på genbrug, et synligt tilsagn om at overholde principperne for den cirkulære økonomi. Projektet fremmer også inddragelse af lokalsamfundet og favner samarbejdsbaseret styring, der tilpasser udviklingsmålene til lokalsamfundets behov. Denne tilgang hædrer ikke blot områdets industrielle arv, men skaber også levende og inkluderende rum, hvor forskellige generationer kan leve, arbejde og trives sammen. Ved at prioritere bæredygtighed og samfundsengagement viser Varvsstaden, hvordan gennemtænkt byplanlægning kan gavne både nuværende og fremtidige beboere og sikre, at nutidens behov ikke har en negativ indvirkning på morgendagens muligheder.

WARSAWA

Polen annoncerede lanceringen af projektet Intergenerational School i efteråret 2024, der har til formål at åbne skoler for aktiviteter med deltagelse af både unge og ældre for at fremme samarbejde og gensidig læring mellem generationerne. Undervisningsminister Barbara Nowacka fremhævede projektet på den europæiske dag for solidaritet mellem generationerne og understregede betydningen af at styrke båndene mellem generationerne i dagens fragmenterede samfund samt at fremme vidensudveksling, hvor unge drager fordel af ældres erfaringer, og ældre lærer nye færdigheder, såsom digitale færdigheder, af de unge. Dette initiativ blev suppleret af den bredere ramme for Dialogue between Generations and Cultures, som blev fremmet under Polens formandskab for Rådet for Den Europæiske Union i første halvår af 2025, og som understregede kulturens evne til at bygge bro mellem forskellige traditioner, sprog og erfaringer. Sammen søger disse bestræbelser at indarbejde retfærdighed og solidaritet mellem generationerne på tværs af uddannelse og samfundsliv og sikre, at flere generationer deltager aktivt i fælles sociale og kulturelle rum.

HVAD NU HVIS ... DU KUNNE FORESTILLE DIG, HVORDAN EN RETFÆRDIG FREMTID FOR ALLE GENERATIONER SER UD?

At stille de rigtige spørgsmål er ofte lige så vigtigt som at finde de rigtige svar. Nedenfor finder du ti "Hvad nu hvis"-spørgsmål, der er udformet, så de tilskynder til refleksion, vækker inspiration og åbner dit sind for nye perspektiver. Tag dig tid til at tænke over dem. Det er ikke meningen, at du skal besvare dem med det samme. Lad dem i stedet lede og inspirere dig gennem hele borgerpanelprocessen. Vi ser frem til at udforske disse og andre spørgsmål sammen med dig.

Hvad nu hvis ... de beslutninger, der træffes i dag, tog højde for de fremtidige uligheder, de kan medføre?

Hvad nu hvis ... aldersdiversitet blev værdsat som en styrke?

Hvad nu hvis ... naturen havde en stemme?

Hvad nu hvis ... omsorg – for os selv, andre og alle former for liv – var formålet med vores liv?

Hvad nu hvis ... vi bygger robuste, demokratiske samfund, hvor alle har en stemme, tror på deres egen fremtid, og ingen bliver skubbet ud på et sidespor?

Hvad nu hvis ... uddannelse hjalp mennesker i alle aldre med at opnå livsfærdigheder, dele viden på tværs af generationer og forbedre den kollektive trivsel?

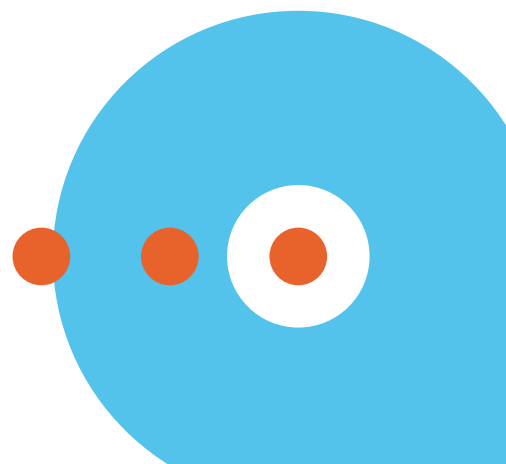
Hvad nu hvis ... alle byer, regioner og/eller lande havde et (tværgenerationelt) råd til at forsvare nuværende og fremtidige generationers ret til en sund planet?

Hvad nu hvis ... økonomiske beslutninger blev styret af et klart princip om ikke at gøre skade, herunder ud fra fremtidige generationers perspektiv?

Hvad nu hvis ... andelsboligmodeller (på tværs af generationer) var en afgørende hjørnesteen i den offentlige politik?

Hvad nu hvis ... alle havde tid, ressourcer og midler til at deltage direkte i politikudformningen?

Hvad nu hvis ... de historier, vi fortæller i dag, former fremtiden og bliver grundlaget for udformningen af morgendagens politikker?

4 / Yderligere ressourcer

Vil du gerne udforske emnet nærmere? Nedenfor kan du finde en liste over ressourcer, som Kommissionen samt eksterne eksperter fra Vidensudvalget har udvalgt til dig. Du behøver ikke at læse eller se dem alle (eller nogen af dem) – men hvis du er nysgerrig efter at lære mere, kan de fungere som en nem, tilgængelig og nyttig introduktion til emnet.

Liste over foreslåede ressourcer:

Pokud jste zvědaví a chcete se inspirovat:

- Intergenerational Fairness Day Podcast; Introducing Intergenerational Fairness: A Global Movement (7 afsnit, engelsk) : <https://www.buzzsprout.com/2273376/episodes/13926495-introducing-intergenerational-fairness-a-global-movement>
- A New Intergenerational Contract (engelsk hjemmeside): <https://www.if.org.uk/research-posts/a-new-intergenerational-contract/>
- Future Generations Commissioner from Wales (video, engelsk): [A thank you from Ameerah. Year 2050. Cymru.](https://www.youtube.com/watch?v=Ugk1YUgk1YU)
- [Roman Krznaric: How to be a good ancestor | TED Talk](https://www.youtube.com/watch?v=Ugk1YUgk1YU) (video, engelsk med undertekster)
- An intro to Intergenerational Fairness in Europe: The Imperative, the Journey, & the Opportunity: <https://playingwithtime.substack.com/p/dispatches-8-an-intro-to-intergenerational> (artiklen er på engelsk)
- Intergenerational Fairness in 90 seconds (video, engelsk). <https://youtu.be/64XpINtldAQ>
- TED-Ed Future Forward - Futures Literacy; how can you explore the future <https://ed.ted.com/future-forward>

Hvis du vil gå endnu længere:

- Krznaric, Roman (2021): [The good ancestor: how to think long in a short-term world](#). London: WH Allen. (bog)
- Fair public policies for all generations. An assessment framework: <https://gulbenkian.pt/de-hoje-para-amanha/en/public-policies/> (engelsk)
- Niels de Frua (2025). [Rethinking Generation: An Invitation to embrace a Life-Centered approach](#). (artikel på engelsk)
- OECD (2020). [Governance for Youth, Trust and Intergenerational Justice](#). Sammenlignende vurdering af de politikker, love, institutionelle kapaciteter og forvaltningsværktøjer, som de nationale regeringer og Den Europæiske Union har indført for at fremme unges indflydelse og retfærdighed mellem generationerne. (engelsk)

